

„Prawa dziecka z autyzmem w systemie edukacji”

r. pr. Izabella Zielińska

Fundacja SYNAPSIS

Biblioteka Publiczna m.st. Warszawy

Biblioteka Główna Województwa Mazowieckiego

Warszawa, 20 lutego 2018 r.

Uczeń niepełnosprawny – kształcenie specjalne

Kształceniem specjalnym obejmuje się dzieci i młodzież niepełnosprawne, niedostosowane społecznie i zagrożone niedostosowaniem społecznym, **wymagające stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego** wydanego ze względu na:

niepełnosprawność:

- niesłyszące,
- słabosłyszące,
- niewidome,
- słabowidzące,
- z niepełnosprawnością ruchową, w tym z afazją,
- z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, umiarkowanym lub znacznym,
- **z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera,**
- z niepełnosprawnościami sprzężonymi,

niedostosowanie społeczne,

zagrożenie niedostosowaniem społecznym

Orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 września 2017 r. w sprawie orzeczeń i opinii wydawanych przez zespoły orzekające działające w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1743)

§ 13 ust. 1 Orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego wydaje się dla dzieci i uczniów niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie oraz zagrożonych niedostosowaniem społecznym, wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy, o których mowa w przepisach w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym.

Orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego

2. W orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego zespół określa:
- 1)diagnozę funkcjonowania dziecka lub ucznia, z uwzględnieniem potencjału rozwojowego oraz mocnych stron i uzdolnień dziecka lub ucznia oraz występujących w środowisku nauczania i wychowania barier i ograniczeń utrudniających jego funkcjonowanie;
  - 2) okres, w jakim zachodzi potrzeba kształcenia specjalnego;
  - 3)zalecane warunki i formy wsparcia umożliwiające realizację indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych dziecka lub ucznia, w tym warunki rozwijania jego potencjalnych możliwości i mocnych stron, wzmocnienia aktywności i uczestnictwa dziecka lub ucznia w życiu przedszkola, szkoły, ośrodka lub placówki, **oraz jeżeli zachodzi potrzeba indywidualnego wsparcia dziecka lub ucznia ze strony dodatkowo zatrudnionej kadry, o której mowa w przepisach w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym – zakres tego wsparcia;**

Orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego

- 4) zalecane cele rozwojowe i terapeutyczne do realizacji podczas zajęć wychowania przedszkolnego lub zajęć edukacyjnych, zajęć rewalidacyjnych, socjoterapeutycznych i resocjalizacyjnych oraz w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej udzielanej dziecku lub uczniowi i, w zależności od potrzeb, jego rodzicom, przez przedszkole, szkołę, ośrodek lub placówkę oraz poradnię, wraz ze wskazaniem zalecanych form pomocy psychologiczno-pedagogicznej, a w przypadku dzieci i uczniów niepełnosprawnych – również zalecanych rodzajów zajęć rewalidacyjnych;
  - 5) wszystkie możliwe formy kształcenia specjalnego, **poczynając od najkorzystniejszej dla dziecka lub ucznia (...)**
  - 6) **potrzebę realizacji wybranych zajęć wychowania przedszkolnego lub zajęć edukacyjnych indywidualnie z dzieckiem lub uczniem lub w grupie liczącej do 5 dzieci lub uczniów – w przypadku dziecka lub ucznia napotykającego na trudności w funkcjonowaniu wspólnie z oddziałem przedszkolnym lub szkolnym;**
- (...)

Orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego

Orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydaje się na okres:

- wychowania przedszkolnego,
- roku szkolnego,
- etapu edukacyjnego.

Orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego jest decyzją administracyjną.

Orzeczenie o niepełnosprawności a orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego.

Art. 68 ust.1. ustawy Prawo oświatowe Dyrektor szkoły lub placówki w szczególności:

- 3) sprawuje opiekę nad uczniami oraz stwarza warunki harmonijnego rozwoju psychofizycznego poprzez aktywne działania prozdrowotne;
- 5) dysponuje środkami określonymi w planie finansowym szkoły lub placówki zaopiniowanym przez radę szkoły lub placówki i ponosi odpowiedzialność za ich prawidłowe wykorzystanie, a także może organizować administracyjną, finansową i gospodarczą obsługę szkoły lub placówki;
- 6) wykonuje zadania związane z zapewnieniem bezpieczeństwa uczniom i nauczycielom w czasie zajęć organizowanych przez szkołę lub placówkę;
- **10) odpowiada za realizację zaleceń wynikających z orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego ucznia.**

Zadania szkoły, przedszkola, placówki (zadania dyrektora)

- realizacja zaleceń zawartych w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego,
- warunki do nauki, sprzęt specjalistyczny i środki dydaktyczne,
- zajęcia specjalistyczne,
- przygotowanie uczniów do samodzielności w życiu dorosłym,
- integracja uczniów ze środowiskiem rówieśniczym, w tym z uczniami pełnosprawnymi,
- inne zajęcia, w szczególności zajęcia rewalidacyjne, resocjalizacyjne i socjoterapeutyczne.

§ 5 Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym (Dz.U. z 2017 r., poz.1578)

Prawa dzieci z autyzmem, w tym ZA, w świetle przepisów oświatowych

Prawo do wczesnego wspomaganie rozwoju (WWR)

To zajęcia, które są:

- przeznaczone dla małych dzieci, a ich celem jest stymulacja rozwoju psychoruchowego i społecznego,
- przysługują dzieciom od momentu wykrycia niepełnosprawności do czasu rozpoczęcia nauki w pierwszej klasie szkoły podstawowej,
- realizowane na podstawie opinii o potrzebie wczesnego wspomaganie rozwoju wydanej przez publiczne poradnie psychologiczno – pedagogiczne,
- prowadzone indywidualnie z dzieckiem i jego rodziną, w przypadku dzieci powyżej 3-go roku życia mogą być prowadzone w grupach liczących 2 lub 3 dzieci (z udziałem ich rodzin).
- wymiar godzin: 4-8 miesięcznie

Prawa dzieci z autyzmem, w tym ZA, w świetle przepisów oświatowych

Prawo do:

- wychowania przedszkolnego:
  - w przedszkolu/oddziale ogólnodostępnym,
  - w przedszkolu/oddziale integracyjnym,
  - w przedszkolu/oddziale specjalnym
- odroczenia obowiązku szkolnego:
  - w przypadku dzieci posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, rozpoczęcie spełniania obowiązku szkolnego może być odroczone nie dłużej niż do końca roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym dziecko kończy 9 lat. (art. 38 ustawy Prawo oświatowe)

Prawa dzieci z autyzmem, w tym ZA, w świetle przepisów oświatowych

Prawo do:

- pobierania nauki we wszystkich typach szkół zgodnie z indywidualnymi predyspozycjami, potrzebami rozwojowymi oraz edukacyjnymi.

Ustawa z dnia 16 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe

Prawa dzieci z autyzmem, w tym ZA, w świetle przepisów oświatowych

Prawo do:

- odpowiednich, ze względu na indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne oraz możliwości psychofizyczne, warunków do nauki i środków dydaktycznych,
- dostosowania wymagań edukacyjnych, niezbędnych do uzyskania poszczególnych ocen klasyfikacyjnych z obowiązkowych i dodatkowych zajęć edukacyjnych, do jego indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych.

Kształcenie specjalne to nie tylko zajęcia edukacyjne (realizacja podstawy programowej), ale też pomoc psychologiczno-pedagogiczna i zajęcia rewalidacyjne.

Zapewnienie pomocy psychologiczno-pedagogicznej

- System oświaty zapewnia **każdemu dziecku, w tym niepełnosprawnemu, uczęszczającemu do przedszkola, szkoły lub placówki wsparcie w rozwoju i pomoc psychologiczno-pedagogiczną, stosownie do jego potrzeb rozwojowych i edukacyjnych.**
- Pomoc psychologiczno-pedagogiczna udzielana jest także **rodzicom uczniów oraz nauczycielom, w formie porad, konsultacji, warsztatów i szkoleń.**

Prawa dzieci z autyzmem, w tym ZA, w świetle przepisów oświatowych

Prawo do zajęć rewalidacyjnych:

ich minimalny tygodniowy wymiar godzin dla uczniów niepełnosprawnych, w każdym roku szkolnym, wynosi:

-w oddziale specjalnym – po 8, 10 lub 12 godzin na oddział (w zależności od typu szkoły)

-w oddziale ogólnodostępnym lub integracyjnym – po 2 godziny na ucznia.

Zajęcia rewalidacyjne trwają 60 minut i w przypadku ucznia z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera, są to zajęcia rozwijające umiejętności społeczne, w tym umiejętności komunikacyjne.

Wymiar godzin zajęć rewalidacyjnych w przedszkolu – potrzeby dziecka

Prawa dzieci z autyzmem, w tym ZA, w świetle przepisów oświatowych

Zajęcia rewalidacyjne a zajęcia specjalistyczne:

- zajęcia rewalidacyjne realizowane są zgodnie z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego oraz wielospecjalistyczną oceną funkcjonowania ucznia, określone w indywidualnym programie edukacyjno-terapeutycznym
- zajęcia specjalistyczne są zajęciami organizowanymi w ramach pomocy psychologiczno – pedagogicznej (np. logopedyczne, korekcyjno – kompensacyjne etc., godzina zajęć organizowanych w ramach pomocy psychologiczno-pedagogicznej trwa 45 minut)

Różne podstawy prawne: Rozporządzenie w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno–pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach
i Rozporządzenie w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych

Prawa dzieci z autyzmem, w tym ZA, w świetle przepisów oświatowych

Prawo do:

- wydłużenia okresu nauki na każdym etapie edukacyjnym przynajmniej o jeden rok
- dłuższego pobierania nauki - prawo oświatowe określa, że uczeń posiadający orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego może pobierać edukację w szkole podstawowej – do 20 roku, zaś szkole ponadpodstawowej do 24 roku życia.

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 28 marca 2017r. w sprawie ramowych planów nauczania w szkołach publicznych (Dz. U. z 2017 r., poz. 703)

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z 9 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym (Dz.U. z 2017 r. poz. 1578)

Bezpłatny dowóz do:

- najbliższego przedszkola, oddziału przedszkolnego w szkole podstawowej, innej formy wychowania przedszkolnego lub ośrodka rewalidacyjno-wychowawczego – w przypadku dzieci niepełnosprawnych: 5-letnie i 6-letnie oraz którym odroczone spełnianie obowiązku szkolnego;
- najbliższej szkoły podstawowej – uczniowie objęci kształceniem specjalnym;
- najbliższej szkoły ponadpodstawowej – uczniowie z niepełnosprawnością ruchową, z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym do końca roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym uczeń kończy 21. rok życia;
- ośrodka rewalidacyjno-wychowawczego, który nie musi być najbliższy miejscu zamieszkania dzieciom i młodzieży z niepełnosprawnościami sprzężonymi, z których jedną z niepełnosprawności jest niepełnosprawność intelektualna – do końca roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym kończą 24. rok życia;
- dzieci i młodzież z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim – do końca roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym kończą 25. rok życia.

Osoby wspierające organizację kształcenia uczniów niepełnosprawnych:

W przedszkolach ogólnodostępnych z oddziałami integracyjnymi, przedszkolach integracyjnych, szkołach ogólnodostępnych z oddziałami integracyjnymi i szkołach integracyjnych zatrudnia się dodatkowo **nauczycieli posiadających kwalifikacje z zakresu pedagogiki specjalnej, w celu współorganizowania kształcenia integracyjnego, z uwzględnieniem realizacji zaleceń zawartych w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego.**

Osoby wspierające organizację kształcenia uczniów niepełnosprawnych:

W przedszkolach ogólnodostępnych, innych formach wychowania przedszkolnego i szkołach ogólnodostępnych, do których uczęszczają dzieci z autyzmem, w tym zespołem Aspergera, z niepełnosprawnościami sprzężonymi, od 1 stycznia 2016r. **zatrudnia się dodatkowo:**

- nauczycieli posiadających kwalifikacje w zakresie pedagogiki specjalnej **w celu współorganizowania kształcenia uczniów niepełnosprawnych**, lub
- asystenta nauczyciela, o którym mowa w art. 7 ust. 1e ustawy - w przypadku klas I-III szkoły podstawowej, lub
- pomoc nauczyciela,

z uwzględnieniem realizacji zaleceń zawartych w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego.

Osoby wspierające organizację kształcenia uczniów niepełnosprawnych:

W przedszkolach specjalnych, przedszkolach ogólnodostępnych z oddziałami specjalnymi oraz w klasach I–IV szkół podstawowych specjalnych i szkół podstawowych ogólnodostępnych z oddziałami specjalnymi, dla uczniów z autyzmem, w tym ZA, **zatrudnia się dodatkowo pomoc nauczyciela.**

**Nauczyciel wspomagający - § 7 ust. 7 Rozporządzenia MEN z dnia 9 sierpnia 2017 r.
(Dz. U. 2017 poz. 1578)**

- prowadzi wspólnie z innymi nauczycielami zajęcia edukacyjne oraz wspólnie z innymi nauczycielami, specjalistami i wychowawcami grup wychowawczych realizuje zintegrowane działania i zajęcia określone w programie;
- prowadzi wspólnie z innymi nauczycielami, specjalistami i wychowawcami grup wychowawczych pracę wychowawczą z uczniami niepełnosprawnymi, niedostosowanymi społecznie oraz zagrożonymi niedostosowaniem społecznym;
- uczestniczy, w miarę potrzeb, w zajęciach edukacyjnych prowadzonych przez innych nauczycieli oraz w zintegrowanych działaniach i zajęciach, określonych w programie, realizowanych przez nauczycieli, specjalistów i wychowawców grup wychowawczych;
- udziela pomocy nauczycielom prowadzącym zajęcia edukacyjne oraz nauczycielom, specjalistom i wychowawcom grup wychowawczych realizującym zintegrowane działania i zajęcia, określone w programie, w doborze form i metod pracy z uczniami niepełnosprawnymi, niedostosowanymi społecznie oraz zagrożonymi niedostosowaniem społecznym;
- prowadzi zajęcia, o których mowa w § 5 pkt 4 (np. rewalidacyjne, socjoterapeutyczne)

IPET (Indywidualny Program Edukacyjno – Terapeutyczny)

- Opracowuje zespół złożony z nauczycieli, wychowawcy grupy lub klasy, specjalistów pracujących z dzieckiem lub uczniem.
- Prace zespołu koordynuje wyznaczona przez dyrektora osoba (wychowawca, specjalista).
- Zespół spotyka się w miarę potrzeb, jednak co najmniej dwa razy do roku
- Kto może uczestniczyć w spotkaniach zespołu?

IPET (Indywidualny Program Edukacyjno – Terapeutyczny)

Zespół, co najmniej dwa razy w roku szkolnym, dokonuje okresowej wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania ucznia oraz, w miarę potrzeb, dokonuje modyfikacji programu.

IPET (Indywidualny Program Edukacyjno – Terapeutyczny)

- Dyrektor zawiadamia pisemnie rodziców o terminie **każdego** spotkania zespołu i możliwości uczestniczenia w nim.
- Program opracowuje się na okres, na jaki zostało wydane orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, nie dłuższy jednak niż etap edukacyjny.
- Opracowanie IPET-u do 30 września danego roku szkolnego lub w ciągu 30 dni od daty doręczenia orzeczenia do szkoły.
- Kopia IPET-u i wielospecjalistycznych ocen powinny zostać przekazane rodzicom dziecka (ucznia) bądź pełnoletniemu uczniowi.

Indywidualizacja kształcenia po reformie systemu oświaty w 2017 r.

- Dostosowanie form i metod pracy
- Dziecko może mieć zajęcia indywidualne (bądź w małej grupie) w szkole bez orzeczenia o kształceniu indywidualnym na podstawie IPET – § 6 ust. 1 pkt 8 rozporządzenia w sprawie organizowania kształcenia specjalnego (z 9 sierpnia 2017 r.)
- Indywidualne nauczanie jest przeznaczone jedynie dla dzieci, których stan zdrowia nie pozwala na uczęszczanie do szkoły, realizowane jest na podstawie orzeczenia o potrzebie nauczania indywidualnego
- Dla uczniów mających problem z funkcjonowaniem szkolnym organizowana jest zindywidualizowana ścieżka kształcenia - **nie dotyczy uczniów z orzeczeniami o potrzebie kształcenia specjalnego.**

Indywidualizacja kształcenia po reformie systemu oświaty w 2017 r.

§ 6 ust. 1 pkt 8 Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z 9 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym (Dz.U. z 2017 r. poz. 1578)

„w zależności od indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia wskazanych w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego lub wynikających z wielospecjalistycznych ocen, o których mowa w ust. 4 lub 9 – wybrane zajęcia wychowania przedszkolnego lub zajęcia edukacyjne, które są realizowane indywidualnie z uczniem lub w grupie liczącej do 5 uczniów.”

Indywidualizacja kształcenia - nauczanie indywidualne

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 września 2017 r. w sprawie orzeczeń i opinii wydawanych przez zespoły orzekające działające w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 1743)

Orzeczenia o potrzebie indywidualnego nauczania wydawane są dla uczniów, których stan zdrowia uniemożliwia lub znacznie utrudnia uczęszczanie do szkoły
(art. 15 ust.1 Rozporządzenia)

Orzeczenia wydaje się na okres nie krótszy niż 30 dni i nie dłuższy niż 1 rok szkolny
(art. 15 ust. 3)

Poradnictwo w Fundacji SYNAPSIS

- **prawne:**

Prawniczka Izabella Zielińska w poniedziałki i piątki w godzinach 12.00-15.00 dyżur pod nr tel.: 22/ 825-86-33 wew. 101 oraz 22/ 825-01-34.

- **psychologiczne:**

Psycholog Anna Szostak w środy w godzinach 12.00-14.00, dyżur pod nr tel.: 22/ 825-86-33 wew. 109.

Psycholog Renata Werpachowska w czwartki w godzinach. 8.30 - 10.30, dyżur pod nr tel.: 506-960-525

- **„Rodzice rodzicom”:**

Rodzic, pedagog Joanna Piotrowska-Tomecka

dyżur w poniedziałki w godzinach. 9.00-11.00 i w środy w godzinach 8.00-12.00. pod nr tel. 22/ 825-86-33 wew. 103 oraz 22/ 825-01-34

